

Svensk sykehus – papirløs pioner i Norden

Året er 1994. Landstinget i Norrbotten vedtar å bygge nytt sykehus. Politikerne bestemmer at det nye sykehuset skal være IT-basert for å spare arkivplass. Det vet ikke da hvor banebrytende dette vedtaket er.

Nyheter og reportasjer

I dag er Sunderby sjukehus i Nord-Sverige papirløst og et av Europas mest moderne sykehus. Sykehuset bruker datateknikk som understøtter pasientbehandlingen, samarbeidet i sykehuset og informasjonsflyten.

Fra sykehussengen

Personalet kan koble inn bærbare PC-er ved hver sykehusseng. Fra datamaskinen oppnås direkte tilgang til journalen og andre opplysninger om pasienten, som for eksempel det siste EKG-svaret, laboratoriesvar og annen informasjon om pasienten. Opplysningene hentes direkte ut av en database fra de aktuelle avdelingene. Fordi den ferskeste informasjonen om pasienten kan hentes direkte ved sengekanten, kalles teknikken «bedside». Legen kan også føre inn notater underveis på visitten, og bruke maskinen til å informere pasienten.

Pasientjournalene er selvfølgelig elektroniske. Arbeidet med å utvikle et eget elektronisk pasientjournalssystem og med å skanne alle papirjournaler, begynte i god tid før flyttingen til nytt sykehus. Gammelt materiale som ikke ble skannet, er lagret i et fjernarkiv. Ved behov tar personalet kontakt med fjernarkivet som skanner det som etterspørres.

Røntgenvirksomheten er helt digitalisert. Bilder lagres og vises på skjerm. Det betyr at røntgenbildene rekordraskt kan overføres via nettverket til legene som er involvert i behandlingen av

pasienten. For pasientene betyr dette enklere røntgenprosedyrer og mindre ventetid.

Datanettverket ved sykehuset knytter de ulike medisinske databasene sammen. På denne måten kan personalet kommunisere og utveksle pasientinformasjon uten å forlate arbeidsplassen sin.

Datamodenhet må skapes

Det var prosjektlederen for EDB ved Sunderby sjukehus, Anders Lindberg, som la frem erfaringene om den papirløse prosessen på konferansen Det papirløse sykehus i Trondheim i mai.

Anders Lindberg

– Å skape datamodenhet blant legene og resten av personalet har vært en like stor utfordring som det tekniske, mener han. Derfor er IT i pasientbehandlingen noe de har vært opptatt av helt fra det på slutten av 1980-tallet ble snakk om å bygge et nytt sykehus i Norrbotten län, sier han.

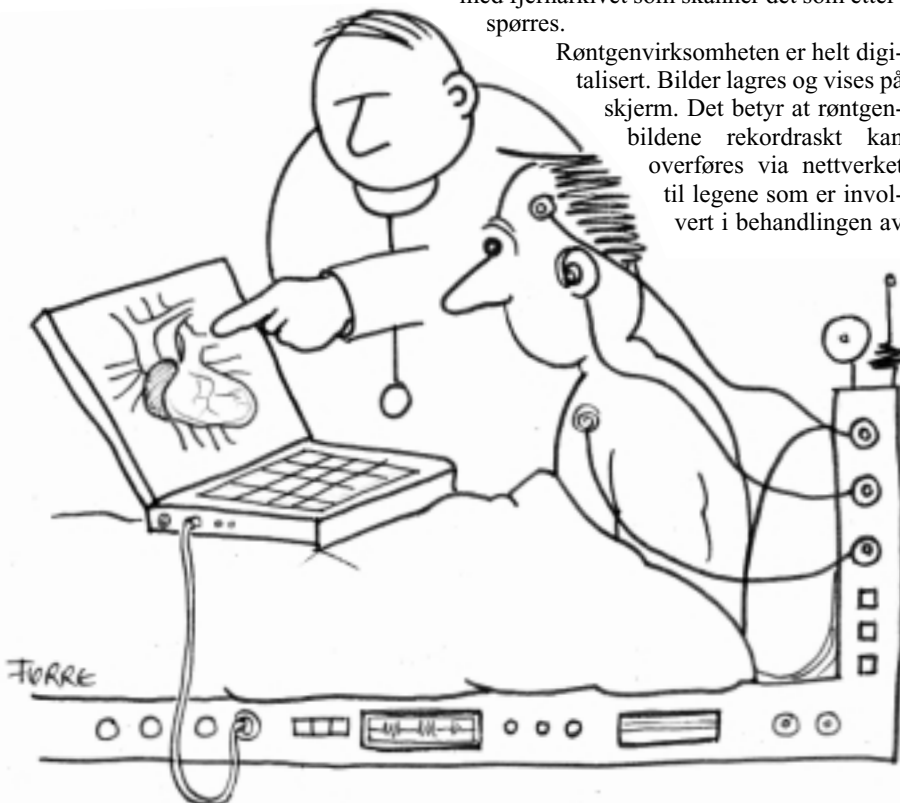
– I stedet for at alt skulle tas i bruk den dagen vi flyttet inn i nytt bygg, startet vi trinnvis, sier Lindberg. Det ble satt i gang ulike IT-prosjekter ved sykehusene som skulle legges ned når Sunderby åpnet. På denne måten fikk de testet ut teknikken og personalet fikk forberedt seg på bruk av data i behandlingsprosessen.

– Enhetene fikk også et press på seg til å være godt i gang med datateknologi før flyttingen til sykehuset der alt skulle være databasert, forteller Lindberg.

Han tror det har vært av stor betydning at sykehuset ble planlagt papirløst helt fra begynnelsen av. Lindberg fremhever også viktigheten av en forberedelsesprosess der alle som har en vesentlig rolle i systemet, får være med i planleggingen.

– Rollene til leger, sykepleiere og annet sykehuspersonale endres når man tar i bruk ny teknologi som for eksempel en elektronisk pasientjournal. Endrede roller er pleiepersonalets utfordring, IT er teknikernes utfordring, påpeker Lindberg.

I foredraget understreket han også at tilliten til det elektroniske systemet må bygges opp. Han trakk en parallell til at mange var

skeptiske til å bruke nettbank i begynnelsen på grunn av sikkerhetsrisikoen, mangel på personlig kontakt og datavegning. Nå er dette endret.

Ikke smertefritt

Til tross for arbeid med mentale prosesser og refleksjon rundt datamodenhet – ikke alt har gått smertefritt ved Sunderby. Bedside-systemet er den delen av det papirløse sykehus som har møtt sterkest motstand. Dette kommer frem i en evalueringsrapport som ble lagt frem i februar (1).

Mens sykepleierne har hilst teknikken velkommen, er legene mer skeptiske. De føler at datamaskinene forstyrrer kontakten med pasientene, og har derfor ikke med seg bærbare PC-er på visitten. Dette har ført til at legene legger inn opplysninger om pasienten etter runden og ikke underveis. Systemet er derfor ikke blitt så tidsbesparende som det var tenkt. Både trege datamaskiner og manglende evne og vilje til å venne seg til nye arbeidsmetoder, pekes på som grunner til at dette ikke har fungert som planlagt.

Den elektroniske pasientjournalen er imidlertid noe som roses av alle personellgruppene ved sykehuset.

– Stine Bjerkestrand Nesje, *Nettredaksjonen*
stine.nesje@legeforeningen.no

Litteratur

1. Norrbottens läns landsting, Sunderby sjukhus – ett sjukhus för ny teknik (www.nll.se) 21.5.2001.

Snart klart for elektronisk pasientjournal i Norge

Etter planen skal en norsk standard for elektronisk pasientjournal i sykehus legges frem i sommer.

Arbeidet inngår i Sosial- og helsedepartementets nye plan for IT-utvikling i helsevesenet *Si@!* (1). Standarden opprettes for å sikre at elektronisk pasientjournal i sykehus sikrer elektronisk samhandling med primærhelsetjenesten og andre aktører i brukervennlighet og sikkerhet ved systemene.

Arbeidet har pågått i flere år og ledes av departementet med Kompetansesenter for IT i helsevesenet (KITH) som sekretariat (2). Målet er at det skal være elektroniske pasientjournaler ved alle norske sykehus innen fem år. Undersøkelser viser at leger i verste fall bruker 40 % av arbeidsdagen til å lete etter journaler, røntgenbilder og papirer. 15–20 % av alle journaler er ikke tilgjengelige når legen har behov for dem (3).

I Danmark legges det ut lister over journalsystemer som er godkjent i forhold til en felles standard på nettsidene til det som tilsvarende KITH. Noe av det samme tenkes gjort i Norge når standarden blir klar. Det er fire leverandører på markedet med elektronisk pasientjournal for sykehus: DIPS, Siemens, Infomedica og Isoft.

– Stine Bjerkestrand Nesje, *Nettredaksjonen*

stine.nesje@legeforeningen.no

Litteratur

1. Sosial- og helsedepartementet. Statlig tiltaksplan 2001–2003. Elektronisk samhandling i helse- og sosialsektoren. «Si@!» (<http://www.dep.no/shd/norsk/publ/handlingsplaner/030011-120002/index-dok000-b-n-a.html>) 21.5.2001.
2. Nicolaysen KG. Fremtiden er nå for elektronisk pasientjournal. *Tidsskr Nor Lægeforen* 2000; 120: 2949–50.
3. Bjørkeng PE. Papirløs sykehusdrøm. *Aftenposten* (morgenutgave) 14.1.2001.

Samarbeid om pilotprosjektet

Telemark sentralsjukehus har sammen med Innherred sykehus i Nord-Trøndelag søkt Sosial- og helsedepartementet om å bli pilotsykehus for bruk av IT i helsevesenet.

Både kliniske systemer, systemer rettet direkte mot pasientene og elektronisk meldingsutveksling inngår i prosjektplanen, som har fått navnet INNSaTSS. Telemark sentralsjukehus (TSS) har benyttet en elektronisk pasientjournal siden 1997, der den medisinske delen av pasientinformasjonen lagres.

Tore Indreråk, prosjektleder for IT ved RIT 2000, sa at alle pasientene skal få en egen dataskjerm ved siden av sengen i det nye sykehuset. Der skal de blant annet kunne følge sin egen journal, se TV og surfe på nettet. Papirjournaler skal være historie når det nye sykehuset åpner. Alle røntgenbilder skal være digitale, og alle brukere skal bruke systemet på en måte som er tilpasset deres rolle.

– Men foreløpig har vi bare et sykehusløst papir, ikke et papirløst sykehus, påpekte Indreråk med henvisning til utsettelsen av byggeplanene for RIT 2000.

Harald Strøm, IT-sjef ved Telemark sentralsjukehus vil sammen med sjef-sykepleier Wenche Dehli, FoU-sjef Kristian Eldnes og IT-sjef Per Olav Skjesol ved Innherred sykehus bli pilotsykehus for IT i helsevesenet. Foto S.B. Nesje

Heldigital

Aust-Agder sentralsjukehus med 1 250 ansatte og 95 000 pasienter i året er inne i en omfattende IT-satsing. I likhet med Sunderby sjukhus i Sverige ble journalarkivet strøket fra byggeplanen da det skulle bygges

en ny fløy. Det er innført både elektronisk pasientjournal og et elektronisk pasientadministrasjonssystem. Alle nye blodprøver og notater legges fortløpende inn elektronisk i det nye systemet.

Prosjektleder Gerd Gulstad fortalte på konferansen i Trondheim at man er i gang med å skanne inn dokumenter av historisk verdi, som gamle prøvesvar og leggettalelser, slik at disse blir lett tilgjengelige. Budsjettet på 56 millioner kroner dekker inn-

kjøp av PC-er, servere, lagringssystemer og programvare.

– Stine Bjerkestrand Nesje, *Nettredaksjonen*
stine.nesje@legeforeningen.no